

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria :
pe un an 20 cor., pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrăd de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăsnitate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA :
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE :

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrierile nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

„Nouă politică bisericească“.

Sub acest titlu „Budapesti Hirlap“ se ocupă la loc de frunte de mișcarea protestanților, cari cer executarea art XX din 1848, în care se prevede prevederea confesiunilor din budgetul statului, un lucru, pe care fostul prim-ministrul *Wekerle*, sub a cărui ocărmuire s'au adus nefastele legi politico-bisericești, promisese că îl va face, când cu punerea la cale a acelor reforme

E penibilă situația în care ajunge „Budapesti Hirlap“ discutând această chestiune; căci în șirul argumentațiilor sale, pentru a ajunge la o soluțiune — multumitoare, nu poate să nu se împiedece de efectele desastroase ale acelei opere legislative, a legilor politico-bisericești, care a tulburat atât de adânc opinia publică din această țeară; operă legislativă ce s'a impus prin sprigin jidovesc și amestecarea protestanților cu promisiuni și îmbătăre cu iluzii „patriotice“, operă, care a dat naștere puternicei reacțiuni, a cărei făt între Maghiari este astăzi partidul popular; operă, care în loc de a duce spre ficțiunea unității naționale de stat maghiar, lasă să urmeze mereu efectele sale desastroase atât pentru echilibrul moral cât și pentru susținerea instituțiilor religioase creștine din țeară.

E nevoie să constate „Budapesti Hirlap“ că juste sunt plângerile protestanților, reveniți la luciditate din toropeala șovinistă, în fața stării grele, pe care chiar și pentru ei, „aleșii națiunii“ au adus-o „epocalele reforme“ *Wekerle-Szilágyiane*.

„Mișcarea (protestantă) s'a pornit de curând — zice „B. H.“ — din acea dureroasă constatare, că sub influența legilor politico-bisericești și în urma decadenței sentimentului religios, venitele oamenilor bisericești și ale instituțiilor religioase au scăzut, ici-colea în chip primejdios“.

Constatând acest rezultat al operei legislative maghiare, cei prin cari s'a creat acea operă, nu pentru binele popoarelor țării, ci pentru a contribui la imputernicirea statului față cu bisericile din patrie, — își recunosc păcatul, recunosc asuprirea, înșiși constatând, că nu pot da nici sprigina materială ce se impune, pentru a nu expune pierzării bisericile, cărora le-au smuls din mână în mare parte forța morală față cu credincioșii lor, lovindu-le tot-odată în existența lor materială.

„Prin ajutorul de stat — zice „B. H.“ — s'a ajutat situația oamenilor bisericești, dar nu s'a ușurat, ceea-ce însă este o datorie de întâiul rînd, față cu greutățile insuportabile ale serviciului bisericesc, intru-cât credincioșii nu mai ved salutare decât în desfacerea din legăturile bisericești, ceea-ce este curată pierdere morală pentru țeară“.

Eată, recunoscute de înșiși „patrioții“, desastrele legilor politico-

bisericești, eată recunoscut de înșiși patrioții păcatul de a fi provocat aceste desastre, — din incidentul vae-telor acelor, cari au luptat în șirurile dintăiu, pentru a-și procura o nenorocire, sub titlul de „operă patriotică“, când zdrobiți cad sub greutatea propriei creațiuni.

În această lumină, opera „patriotică“ este o dovadă de înțelepciune și patriotism din partea autorilor ei? La nici un cas.

„Budapesti Hirlap“ preconisează însă o „nouă politică bisericească“, deoarece-ce actuala, îmbetrănită fără de vreme, a ajuns să ducă, cum se vede, la decapitudine. Inventiv, cum e de obicei organul apropiat de guvern, propune și o soluție, pentru împăcarea gravaminelor. Și anume:

„Aplicarea art. XX din 1848, să însemneze ajutorarea treptată a bisericilor acolo, unde în ade-văr este trebuință de aceasta; apoi executarea ei mai departe să aibă în vedere mai ales ușurarea credincioșilor; și la urmă întreagă regularea este a se contopi în reforma generală a dărilor“.

Ceea-ce va să zică: Acelora, cari nu pot trăi astăzi, li-se pune în vedere că li-se va da ce le trebuie într'un viitor mai mult sau mai puțin apropiat... când preoții, funcționarii ai statului, ear nu a-i altarului, vor fi satisfăcuți prin—executorii administrației de stat!

Și atunci, în acel fericit viitor, împartășite vor fi:

„... toate confesiunile, cari au dat dovezi că sunt părtașe a domniei maghiare unitare și a muncii pentru cultura unitară națională maghiară“.

Aceasta este „noua politică bisericească“, prin care Maghiarilor se promite totul, nemaghiarilor li se arată cotul, — ear jidani, probabil tot ei vor profita din toate... pentru gloria „Ungariei naționale maghiare unitare“!

Scandalul Bánffy. Persoana lui Bánffy carăși a ajuns la ordinea zilei în discuția presei, și pasionează lumea, ca un urs de panoramă pe cetățeni din vre-un orașel retras.

Eată ce se mai spune din minunatele sale isprăvuri ca prim-ministru în declin:

In luna Decembre, înainte de căderea sa, expusese Bánffy Suveranului idea sa de a primi țeara pe mână, să o guverneze în mod absolutist.

Suveranul a consultat în această privință pe mai mulți consilieri austriaci, *Welserscheime*, ministrul austriac de război, a susținut cu tărie păstrarea stării constituționale.

Atunci Majestatea Sa a chemat pe *Szell*, — spun zările maghiare — și s'a început disidența din partidul „liberal“, pe față din cauza *Ex-lex-ului Tisza* de fapt însă, pentru a răspunde pretențiilor absolutiste ale lui Bánffy.

Goluchowsky a fost pentru menținerea stării constituționale. Ceialalți miniștri nu se știe ce atitudine au păstrat!

Și urma a fost, că Bánffy a... plecat să se dovedească de „*tettekkel tényező*“.

Ce-o fi vrut Bánffy cu absolutismul? Poate va fi vrut să-l facă pe *Jeszenszky* și mai mare domn! Căci alegerile lui, politica lui de stat, ș'asa nu erau decât crupțiuni de ale unui nebun absolut.

Și mult l'au răbdat Ungurii de stăpân!

E la mijloc o afinitate de sentimente, preocupățiunii, idealuri, interese, etc. Ce să-i faci?

Convenția balcanică austro-rusă. *Birshewja* *Vedomosti* din *St.-Petersburg*, într'un recent număr ocupându se de această chestie ajunsă la ordinea zilei în presă, în urma vizitei marelui Duce *Alexandru* în *Bulgaria*, scrie, că convenția balcanică încheiată între cele două mari puteri la anul 1897 expira la 1902.

Ziarul rusesc urgencează rezolvirea chestiunii macedonene și a celei albane, deoarece: convenția nu conține destule garanții pentru împiedecarea izbucnirii primejdiei latente.

Totodată nu se știe, dacă până la 1902 împrejurările nu se vor schimba în așa fel, ca o reînnoire a convențiunii să devină imposibilă.

Budapesta contra Brăilei. În zilele acestea s'a răspândit șvonul că guvernul va începe cât de curând construirea marelui port al Budapestei, după planurile confecționate deja de 7 ani.

„*Rumänischer Lloyd*“ din București caută să explice această grabă rășărită de-odată, în modul următor:

Viena progesează repentin în industrie și comerț. În același timp progesează și se ridică într'un mod nimeritor portul Brăila, care amenință să devină punctul central al comerțului din Peninsula Balcanică, — în contul aspirației Budapestei la acest rol.

Va fi însă zadarnică, e prea târzie deșteptarea guvernului ungar, căci Brăila este mai aproape de Bulgaria și Serbia; și în același timp, operând prin Brăila pot fi mai independente față cu orî-ce presiune de ordin economic sau politic, numitele state balcanice.

Patrioți ori trădători!

Mereu se vaetă compatrioții nostri de desastrul emigrărilor, mereu se fac a căuta soluțiunii și remedii pentru împiedecarea lui. Dar' nici un soluționist „patriotic“ și nici forța executivă de stat, nu voește să se atingă de cauzele emigrărilor, cari odată înlăturate, vor înceta și efectele.

E mare primejdia de depopularea țării de brațe muncitoare și totuși cei chemați nu se încumetă să pună mâna pe mijloace radicale, ci tot mereu umblă cu paleative false, of-tând mereu, — continuând însă în același timp, din ignoranță ori fudulie... de a alimenta, prin politica nefastă șovinistă emigrările.

Am vorbit în deosebite rânduri în această chestiune; și am pus-o clar: înlătore-se nefasta politică de maghiarizare — printr'aceasta administrația s'ar însdrăveni, ar căuta

se-și facă datoria sa de administrație, nu ar fi proteoară a șarlataniilor ce se contrabandază sub eticheta de „patriotism“, — înlătore-se silnicia de „a ridica nivelul moral“ al nemaghiarilor, străini ca grai și ca psihic național, prin „cultura maghiară“.

Aceste sunt miseriile fundamentale, de cari șovinistii nu țin seamă, nu vor să înțeleagă că trebuie să țină seamă, dacă vor să taie calea emigrărilor; aceste miseriile apoi, cu con-viul adnexelor lor, se revarsă peste bieții... candidații la emigrare.

Dar' în loc să se hotărască odată șovinistii nostri, ca sa rupă cu politica lor nefastă, care prietenii nicăirea nu le creează, ei se întrec în descoperiri de „trădători de patrie“, chiar și între aceia, cari fugiți de miseria de-acasă, câștigând oareșicare avere în depărtate țări și peste mări, cu avutul lor se întorc în patrie, la frații lor de-aci, în pământul lor strămoșesc.

Acestia sunt trădători de patrie! — urlă presa șovinistă.

Oamenii cari să întorc acasă, în patrie, în bună stare și luminați în alte țări, unde libertatea nu e un apanagiu specific al unui singur neam, unde cultura nu însemnează maghiarizare, unde lepra jidovească n'are ascendență politică, — sunt trădători de patrie?

Și patrioții sunt *Rimler* și *Ugron*; liberal și constituțional e Bánffy!

Cu această măsură cântărind patriotismul, să-și dea bine seama compatrioții nostri șovinistii, că între cei ce-și iubesc patria vor fi poate și de aceia, cari ajung să se gândească și să caute a o scăpa de plaga patrioților de profesiune, prin mijloace și cu ajutoare cari ar putea aduce chiar primejduirea noastră a tuturor.

Antecedente „patriotice“ sunt în acest sens din parte șovinistă

Ce a putut să plănuiască *Ugron*, de ce n'ar plănuia un *Rutean* rusofil de es?

Și dintre acești doi, care n'ar fi trădător de patrie? E vre-o deosebire? Ori vor fi amândoi patrioți?

Dacă astfel de manifestațiuni sunt suferite dintr'o parte, aceeași măsură trebuie să se aplice și în cealaltă.

Datoria statului este deci, în întâiul rînd, de a scăpa de acest eventual echivoc; ear' acest echivoc nu poate fi înlăturat, până-când naționalitățile nu vor fi egal îndreptățite.

Nu numai pământul, dar' și instituțiile țării și viața de stat să fie învrednicite cu prisos de alipire și menținere din partea tuturor cetățenilor, de toate naționalitățile, să fie învrednicite de jertfirea pentru ele, de apărare și susținerea lor.

Până-când aceasta nu se face, pentru primejduirea statului șovinismul va fi răspunzător!

Înceteze Maghiarii de a fi șovinistii; și deveni-vor patrioți!

DIN BUCOVINA.

Primejdia Ruteană.

Ziarul german liberal „*Bukoviner Nachrichten*” — ne spune „*Deșteptarea*” — publică în numărul său de Duminecă un prim-articol, intitulat: „*Aliații noștri*” și tratează despre relațiunile între Germanii și Rutenii bucovineni.

E drept, se spune în numitul ziar german, că peste tot locul în Austria Germanii și cu Slavi se împacă mai rău decât focul cu apa; și unul neinițiat i-s'ar părea alianța aceasta germano-ruteană paradoxă, însă referințele specifice, unice în felul lor, ale acestor țări, au cerut ca Germanii să țină partea celui mai slab spre a-l apăra de încăleările și împilările celui mai tare. Adecă să țină partea Rutenilor contra prepotențelor Românil!

Apoi înșirând cuceririle și purtarea nevalificabilă a Rutenilor în timpul din urmă, cunoscută cetitorilor noștri din rapoartele ce am dat în zilele trecute în această chestie, „*Bukoviner Nachrichten*” încheie astfel:

„După această purtare a reprezentanților poporului rutean ne-am îndreptat către deputații noștri germani cu întrebarea: Mai există încă majoritate diețală? Noi ne punem toată încrederea în deputații noștri și suntem ferm convinși că ei vor ști afla calea adevărată. Dacă însă Rutenii vor păstra și mai departe direcțiunea lor antigermană de acum și deputații noștri totuși nu vor curma cu ei prietenia, li vom necesita să abandoneze alianța cu cei-ce pășesc fățiș ca dușmani ai noștri, și să caute aliați mai credincioși și poate și mai apropiați intereselor noastre. Răbdarea Germanilor e mare, nesfârșită însă nu e.”

Ce să zică Românii, dacă și Germanii li-s'a scris de alianța „în referințele specifice”?

Organul partidului popular român „*Deșteptarea*”, amintește Germanilor cuvintele unui deputat român: „Germanilor bucovineni! Nu uitați că mormântul nostru al Românilor, e tot-odată și al vostru și că mult mai degrabă veți fi înghițiți voi de potopul slavismului decât noi!”

Feciorii noștri la Viena.

Ne se învesolește inima când vedem pe feciorii noștri lăudați acolo unde e treabă de făcut, au numai huliți acolo unde favorii soartei oarbe umblă să-și facă treburile lor pe spinarea poporului nostru, asunându-l.

Fiul lui Napoleon al III-lea.

Sub titlul „*Fils d'Empereur*” dl Maunric Quintin-Bouchar, consilier municipal al cartierului Champs-Elysees, care este în același timp un distins scriitor, a publicat de curând o carte, în care face să se desfășoare scurta existență a acestui nefericit fiu.

Pașagiul cel mai emoționant din această carte e scena morții tinărului principe.

E în țeara Zulușilor, lângă riul Iloti, în plin câmp, în mijlocul trestiiilor gigantice, dominate de cocotieri, unde principele pornit în recunoaștere a stabilit un „*Kraal*” compus din cinci colibe.

Principele imperial a scos din buzunar un album și ia schițe. Lângă el locotenentul Carey fumează.

Vorbesc amândoi despre Franța.

Prințul: (cu un entuziasm crescând). Cunoști o țeară mai frumoasă de cât Franța, locotenente?

Am părăsit-o foarte tânăr, dar amintirea ei mi-a rămas de-apururi săpată în inimă. (Cu melancolie).

Eată că se împlinesc 9 ani de când sunt exilat...

(Bruse) Cunoști Franța d-le Carey?

Locotenentul Carey: (după o mișcare de șovăială, înăbușită înțe) Foarte puțin, am locuit abia câteva săptămâni.

Eată cum descrie „*Deutsches Volksblatt*” serbătorirea regimentului fost grănițeresc banatic român, în capitala monarhiei:

„Aniversarea bătăliei dela Custozza, la care a luat parte și regimentul de infanterie Nr. 43, prin excepție, din considerațiunii de serviciu, s'a serbat în anul acesta abia la 23 I. c. Cu această ocaziune Casarma Arhiducelui Albrecht a fost minunat decorată, și întreaga serbare favorizată de un timp frumos, a avut un caracter foarte demn. La 7 ore 30 minute dimineața, preotul militar gr. or. Pavel Boldea a celebrat serviciul divin campestru, la care a asistat regimentul 43, în care servesc peste 95% Români, sub conducerea comandantului de batalion, maiorului Müller, Stoianel și Manoi-lovici, în paradă, cu steag și musică, asistând și mulți oaspeți. După serviciul divin preotul a rostit dela altar în limba română o cuvântare inspirată de un cald patriotism; vorbind despre glorioasa istorie a regimentului, arată cum Românii pe toate câmpurile de bătăe din Europa au luptat cu bravură pentru gloria patriei, dovedind măritel dinastiei neclintită credință. Preotul descrie apoi în mod strălucit tabloul bătăliei dela Custozza în o aventură glorioasă, ce pătrunde până la inimă; un entusiast „Să trăiască” a răsunat din toate părțile din șirurile soldaților, pentru Impăratul, ca o dovadă de viu și însuflețit patriotism. Abia au încetat urările „Să trăiască” și corul regimentului a intonat imnul popular cu text românesc, cântat de toți oaspeții. Cu o defilare în adevăr de model în fața comandantului Zednick nobil de Zeldegg, s'a încheiat această parte a serbării. La 9 ore înainte de amiază s'a ținut tragerea la țintă a ofițerilor și soldaților, cu care ocaziune s'au împărțit mai multe premii. Prânzul de gală al ofițerilor și oaspeților invitați s'a dat în încăperile mesei ofițerilor, începând la ora 1. În decursul dîneului s'au ținut mai multe toasturi. Comandantul regimentului colonelul Zednick nobil de Zeldegg a ridicat paharul pentru Impăratul, în aclamațiunea generală entusiastă a celor de față musica regimentului a intonat imnul popular. Abia a încetat musica și comandantul de Regiment într'o măduvoasă vorbire lungă lămurește și serbătorește însemnătatea zilei.

Pe urmă s'a mai tostat pentru oaspeții între cari a fost aclamat mai ales căpitanul de Metzrich care la Custozza a luptat ca sublocotent. Într'o vorbire foarte cuprinzătoare a pus preotul militar, Paul Boldea, militarismul în lumina credinței; și într'un avânt în adevăr militar a docu-

mentat că militarismul este isvorit din credință. Închină pentru comandantul Regimentului, pururea cavalier, pentru ofițeri și soldații regimentului. Generalul Hladisch mulțumește în numele oaspeților și urează Regimentului tot binele pentru viitor. Urmează o lungă serie de simpatice urări. — Soldaților li-s'a dat atât la amiază cât și seara un bogat menagiu. După-ameazi feciorii au avut petrecere. *Furtunoasă admirare au roscat cântecele populare române, frumoase și pline de poezie; dar un interes cu totul deosebit au deșteptat jocurile naționale populare românești, „Călușerul” și „Bătuta”, jucate de treizeci de soldați în costum național românesc. Căpitanului Filipek și locotenentului Brad, sub a căror conducere s'a ținut petrecerea soldaților, le revine meritul pentru strălucita, minunata decurgere a aceleia”.*

Din străinătate.

Noul guvern danez.

Zilele trecute s'a încheiat în Danemarca o perioadă politică de aproape 30 de ani. Partidul din dreapta a fost nevoit să cedeze partidului din stânga căma țării, așa că astăzi Danemarca are un guvern liberal-radical.

Ministerul conservator de până-aci, care în Camera de sus nu avea decât două voturi, ear între deputați, dintre 114 numai 16 partizan, în sfârșit a demisionat. Ear regele, care aproape trei decenii a susținut contra majorității parlamentului ministerii conservatoare, de astă dată a încredințat pe *Denzert* cu formarea noului cabinet.

Membrii cabinetului sunt toți liberal-radicali.

Noul prim ministru e în vîrstă de 56 ani și e profesor universitar de 27 de ani.

E un om cu o vastă cultură modernă. În afară de presidenție, el a luat și portofoliul externelor. Ministru al agriculturii e *Hausen Ole*, însuși mare proprietar. Ministru al justiției, *Alberti*; al cultelor *Stadil*, fost învățător de sat, care și-a părăsit cariera intrând în politică. *Hage*, mare comerciant e la ministerul de finanțe. E celebru ca orator și i distins administrator. Sunt și doi redactori în noul cabinet: *Hoerup*, ministrul lucrărilor publice; și *Sveresen*, ministru de interne și de comerț. Războiul și marina sunt în mână generalului *Madsen* și amiralului *Ioehnke*.

Prințul: (vesel) Unde? La Paris?

Locotenentul Carey: Nu La Boulongne-sur-mer.

Dar' scuzați-mă, că vă amintesc o dată penibilă.

Era în 1871 în luna lui Ianuarie. Eram atașat la ambulanțele unei societăți engleze: British national for and to sick and mormided in war.

(Fruntea Prințului s'a întunecat; a rămas un moment fără a răspunde, apoi adresându-se locotenentului Carly).

Prințul: Ați păstrat oare-cari relațiuni din timpul șederei în Franța?

Locotenentul: (foarte-încurcat) Nu mai cunosc pe nimeni.

Prințul: (visător, vorbindu-și sie-și) Boulongne-sur-mer Pas de Calais, circumscripția credinciosului meu Levert. Ah! dacă toate ar fi fost ca astea!

(Intorcându-se către Carey).

Nu știți cât de fericit mă simt vorbind de Franța. Fiind că gândul meu nu încetează o clipă de a sbura spre ea.

Chiar de aici urmăresc progresul zilnic al partidului bonapartist.

Eată: eri am primit vestea, numirei în plin Paris, în arondismentul al VIII, a d-lui Godelle, unul din cei mai înflăcărați! Pălavresc, și trebuie să vă plictisesc cu politica asta.

Locotenentul Carey: Vă cer iertare, tot ceea-ce mi-ați spus mă interesează în gradul cel mai înalt.

Prințul: (cu animație) Ah! Franța, țeara mea iubită!

Să nu credeți locotenente, că numai din abilitate personală mă grăbesc să vă triumfând cauza mea. Nu! și fiți convins, vă vorbesc în toată sinceritatea.

Nu voi să reintru în Franța de cât chemat de popor.

„Totul pentru popor și prin popor” este devizia mea.

(Animându-se mai mult).

Și apoi pe urmă, de ce nu v'ați spus, cred sincer în misiune Napoleonilor.

Dacă Dumnezeu a permis ca generalul Bonaparte să consolideze cuceririle Revoluției, dacă guvernământul tatălui meu, continuând tradiția Casei, a dat 20 de ani de prosperitate Franței, aceste mari opere nu pot rămâne sterile, nu pot să piară cu Imperiile; atât cât va mai rămâne Bonaparte, cauză imperială va avea reprezentanți.

Răul care omoară republica este dispariția patriotismului, este disprețul legilor și autorității.

Răul care omoară armata este dispariția spiritului militar.

Pentru a remedia relele cari au o cauză unică, trebuiesc reformele de ansamblu, energic concepute și viguros executate.

Lambsdorf la Paris.

Din St.-Petersburg se anunță că în cercurile politice de acolo se svonește că ministrul de externe al Rusiei, cancelarul *Lambsdorf* va pleca în curând la Paris, pentru a se presenta președintelui Republicii franceze, *Loubet*, membrilor guvernului francez și în sfârșit, ca să înapoieze lui *Delcassé* visita ce acesta i-a făcut la St.-Petersburg. *Lambsdorf* va pleca în același timp când perechea imperială va pleca în străinătate, ceea-ce probabil are să fie în luna Septembrie. Tot în cercurile diplomatice rusești se vorbește, că la întoarcerea sa din Paris, cancelarul *Lambsdorf* va face visite de politetă cancelarului *Bilow* la Berlin și contelui *Goluchowsky* la Viena.

Isbucirile lui Danilo.

Din Cetinie se anunță că Principele *Danilo*, la un prinz dat în onoarea ministrului de războiu *Plamenatz* într'un toast al său a spus, că Muntenegru nu vrea să cucerească Albania, ci un alt stat o dorește aceasta, ear acel stat (face aluzie la monarhia noastră) va găsi în calea sa Turcia, Muntenegru și Italia.

Micul principe se vede că e supărat, că în loc de drumuri de fer muscălești li încunjură țara cele austro-ungare.

Scrisoare din Brașov.

— 10/23 Iulie.

— *Instituțiunii și oamenii.* — „*Principiile*” dlui *Vlaicu.* — *Indrăzneală și lipsă de control.* —

Ce instituțiunii bune avem noi Brașovenii și ce oameni slabi au ajuns în fruntea lor!... Inchipuiți-vă că viața noastră culturală a ajuns să fie dirijată de alde *Vlaicu* și *Saftu*. Aceștia sunt tari și mari la Eforie și la sft. *Nicolae*; prin urmare și mersul vieții așezămintelor noastre școlare și bisericesti, în mare parte, tot dela dășit atrăns.

Cine-i *Saftu*, mai bine a arătat fostul ministru al României, dl *Tske Ionescu*, care-l destituise pentru fapte încorecte din slujba de profesor ce ajunsese în România, pe temeiul actelor publicate în „*Monitorul Oficial*” al României. Dl *Voina*, actualul președinte al Eforiei, împedecase, la prima alegere, ca *Saftu* să ajungă preot la sft. *Nicolae*. Acum sunt însă bunii amici. Oare coboritu-s'a *Voina* la *Saftu*, ori fost-au totdeauna de o pănură?!., *Părintele Voina* nici până azi n'a explicat chestia aceasta.

Asta va fi, de va vrea Dumnezeu, opera celui de-al treilea Imperiu.

Căci Franța este unicul scop al vieții mele: rațiunea mea de a fi este de a o servi, nu voi să spun de a salva. Asta nu voi să o facă de cât Dumnezeu.

Locotenentul Carey: Nu credeți Franța coaptă pentru Republică și pentru libertate?

Prințul: În adevăr Republica este admirabilă în teorie, dar de câte-ori a fost pusă în practică nu a putut opri valorile crescânde ale demagogiei...

Ast-fel prima republică a avut pe 93, ear a doua zilele din Iunie.

De două ori în acest secol s'a găsit câte-un om providențial care a salvat societatea amenințată. A treia republică a avut *Comuna*, și după represiunile teribile pe cari le deplâng, cred astăzi că s'a consolidat înlocuind pe mareșalul *Mac-Mahon* printr'un avocat? Ei bine, vă spun drept, regimul parlamentar, este condamnat dinainte. Constituția din 1875, în locul unui suveran ales de națiune va da șase sute de tirani, și acești tirani vor divisa patria.

Dacă acest guvernământ nefast va mai dura zece ani, douăzeci de ani, va căde în cele mai rele excese. Va fi revanșa oamenilor comunei, cari pe nesimțite și în mod legal vor lua locul oamenilor zilei.

Va fi anarhie în republică. Indurată, desnădăduită, Franța va chema cu

ci când îl stringi cu ușa, aruncă pe Saftu în responsabilitatea decedatului mitropolit Miron.

De neexplicat este apoi cum a ajuns să-l încalce pe părintele Voina secretarul său (la Eforie) Vlaicu. Trebuie să se știe anume, că cel care învîrte toate șuruburile — sufletul, cum s'ar zice — la Eforie, este Vlaicu. El face planul machiavelic, cum să fie ținut în frâu profesorii, cum să fie recompensați cei cari se dau după păr și cum să fie șicanați cei cu vederi proprii; el face „regulamente” privitoare la „alegera și distribuirea puterilor didactice”; părintele Voina aprobă și subserie tot, fiind preocupat și ocupat în primul rând cu chivernisirea moșiiilor de prin România, pe la arendașii cărora făcând vizite dese, se înțelege că lucrurile dăscălești rămân la discreția lui Vlaicu (cele bisericesti le regulează Saftu)! Având spriginul și încrederea deplină a Mitropolitului, aceasta în urma prieteniei intime cu dl Eugen Meșianu (fiul mai tânăr al înaltpreasfințitului Sale), Vlaicu al trocarilor nici nu se încurcă în nimic, ci procedează ca în satul lui Cremene. Adevărat, că la toate sfa-cerile, el nu uită să accentueze „principiile” sale. „Cine muncește mult aceluia să i-se plătească mult”, — așa zice el, mai ales când e vorba de profesori, cărora le-a și pus în vedere mărirea „apuntamentelor”, cu o condiție însă: să muncească mai mult! Catedra devenită vacantă prin pensionarea lui Goldiș, să nu se mai îndeplinească, de pildă, ci orele să fie împărțite profesorilor cari voesc leafă mai mare. Ear' măiestrul Dima, dacă voeste să fie și el în rând cu ceilalți profesori, la muncă și leafă, să nu facă pe boierul, ci să dea lecții de muzică și la — normală! Bine că nu-l pune să învețe note pe angurii lui nea Sterică...

Ca să dea însuși probă de ce va să zică a munci, Vlaicu e destul să invoace că este:

1. Director la școala comercială; leafa 4000 cor.
2. Secretar al Eforiei; 1800 cor.
3. Profesor la școala grecească; 400 cor.
4. Comptabil la sft. Nicolae; 800 cor.
5. Traducător la Camera comercială 200 cor.

Pe lângă aceasta e companionist la o mare tipografie, la care anuarele și tot felul de lucrări de ale gimnasiului, Școlii comerciale și Eforiei, desigur se tipăresc

marî strigăte un salvator și va căde pe mâinile unui aventurier.

Pentru mine, în sufletul și în conștiința mea nu voesc ca țeara mea să cunoască astfel de nenorociri. Dacă va voi Dumnezeu, mândru de numele pe care îl port voi încerca să salvez pentru a treia oară patria mea. Eată scopul meu, locotenente; e un altul mai nobil? —

Prințul s'a animat vorbind, a pronunțat ultimele vorbe cu o impetuozitate juvenilă.

Locotenentul Carey nu a încetat un singur moment a-l privi cu o neclintire ciudată: un zimbet amar îi încrețește buzele. În momentul când se pregătește să-i răspundă, caful care îi servește de conductor se apropie. Îi vorbește la ureche, apoi arată orizontul.

Dintr'o săritură locotenentul se ridică apoi vorbește Prințului.

Locotenentul Carey: Scuzați-mă Principe, omul acesta pretinde că a zărit un Zulus urcând dealurile — uitați-vă în direcția asta. Ar fi prudent să ne urcăm pe cai, de și par foarte puțin probabile apusele lui, de oare-ce țeara pare cu totul părăsită.

(Prințul privește în direcțiunea arătată).

Prințul: — Nu ved nimic. Nu importă, aveți dreptate.

cu preț destul de bun; dă apoi lecții elevilor slabi dela Școala comercială... Cu un cuvânt, om harnic, nu glumă. Om cu principii, — cum s'ar zice. Că ce ispravă face și pentru binele public, câtă românească învață pe Greci și câtă vreme perde cu elevii pe cari îi meditează, asta-i altă chestie, care nu-i de competența ziarelor, ci va judeca... istoria, se înțelege: istoria pe care va scrie-o Saftu, de pildă.

Cât privește acum îndrăseala acestor oameni, e destul să spunem că pe vremea crizei liceului, când cu procesul pentru rentă, domni de la sft. Nicolae asurziseră lumca cu jertfele mari ce au făcut pentru ca liceul să nu se prăpădească. Neadăver s'fruntat! Căci liceul nu s'a susținut pe acea vreme numai din ce s'ar fi dat dela sft. Nicolae, ci și din ce s'a jertfit dela biserica din Cetate. Și anume: lăsemântul Costi Gheorghioan (pământ vândut în parcele și vila dela Tușnad) și lăsemântul D. Iancevici.

Cu toate aceste suma de 115.500 lei, primită dela guvernul României la 8 August 1900 și dobânzile de atunci și până azi, dnii dela sft. Nicolae o fin la densii, n'au făcut parte din ea și bisericii din Cetate, care contribuise la susținerea liceului pe când acesta nu primise renta dela guvernul român.

Dacă ar fi un control drept din partea veneratului Consistor, desigur că lucrurile aceste n'ar fi permis să se întempele.

Noutăți

ARAD, 27 Iulie n. 1901.

Bucurie în familia moștenitorului de Tron. Principesa Sofia Hohenberg, soția arhiduceului moștenitor de Tron Francisc Ferdinand, a dat naștere unei princese, Mercuri, în castelul Conopist din Bohemia. Atât mama cât și fiica sunt deplin sănătoase.

Arhiducele Iosif la Chișineu. Arhiducele Iosif împreună cu adlatul Klobuciar însoțit de o numeroasă suită a sosit la Chișineu, ca să-și visteze domeniile. În castelul său a dat un prânz mare, la care am participat oficial mai mulți membri ai comunei.

O frumoasă nuntă. Astăzi la orele 11 s'a celebrat în catedrala din Arad căsătoria dlui Dr. Ioan

De altminteri e târziu, domnule, bine voii a da ordin să se înșele caii.

Ordinul este repede executat. În câte-va minute locotenentul Carey și cinci oameni sunt pe cai, gata să plece.

Soldatul Roger se sfoțează să apuce calul, care nu se lăsa.

Prințul este ocupat să aranjeze frul calului. De odată izbucnește o violență descărcare de mușchete.

E o bandă de Zuluși! — mai bine de 50 — cari ascunși în ierburi și porumb s'au tîrît până la „Kraal” și atacă mica trupă.

Imediat ce au tras focurile — focuri cari de altminteri nu au atins pe nimeni — Zulușii asvirii armele și se aruncă cu zagaia în mână, scoțând strigăte formidabile.

Usutis! Usutis! Iată lași Englezii!

Locotenentul Carey și cinci tovarăși lăsă frul liber cailor și fug spre coline; în învălmășeala atacului nici unul nu gândește să se întoarcă.

Trecând pe lângă prinț un voluntar, numit Letok, îi strigă:

— Grăbiți-vă d-le! Aruncați-vă pe cai! Prințul a rămas singur.

Voeste de asemenea să sară pe șea spre a-și întâlni tovarășii, dar printr'o fatalitate inexplicabilă șeaua se sfîșie.

Raț candidat de avocat, cu gingașa doamnă ved. Georgina Roșescu n. Antonescu. Nași au fost, Magnificența sa dl Ștefan Antonescu din Șiria și d-na Dr. Sever Ispravnice.

Ceremonia religioasă a îndeplinit-o preotul-capelan Bodea, din loc.

Un public numeros, aproape întregă elita societății române din Arad a asistat.

Tinerii perechi îi urmă toate fericirile!

Cursul administrativ din Murăș Oșorheiu, s'a încheiat Duminecă, în 14 Iulie n. a. c. La examenul final s'au supus 69 candidați dintre 78, câți au fost înscriși la începutul anului. Dintre cei înscriși cam a treia parte au fost Români. În urma examenului final, la care au fost supuși prin sorțire, au eșit evalificați cu distincțiune 10 candidați, dintre cari 6 Români, 3 Unguri, 1 Sas; evalificați (parte cu unanimitate, parte cu majoritate de voturi) au fost declarați 54; ear' 5 înși au fost respinși pe câte 3 luni. Români distingiți sunt: Victor Florian (comit. Sibiu), Octavian Opriș, Nicolae Tamaș (comit. Făgăraș), Eugeniu Tătar, George Ilea și Ioan Magdu. Examenul s'a început în 2 Iulie n. cu cel scripturistic, care s'a ținut 3 zile; ear' din 5—14 Iulie n. a fost examenul verbal. Examinarea s'a făcut prin două comisii, dintre cari la una a fost președinte directorul cursului Dr. Molnár Gábor, ear' la cealaltă comisie șspanul comitatului Murăș-Turda Mikó Arpád.

D'ale capitalei. Consiliul comunal al Vienei a trimis o scrisoare comunei Budapesta, pe plic cu adresa Budapest ear în scrisoare adresată consiliului comunal din Ofen-Pesth. „Patrioții” părinți ai capitalei ved în aceasta o „copilărie”, leși se supără așa de rău, încât chiar prin canalul „Festi Napló” înjură și amenință pe „batjocoritorii conștiinței naționale maghiare”.

Dacă-i copilărie ceea-ce fac vienezii, oamenii serioși din „fő és székvaros”, de ce vî perdeși sărită și vî revoltați? Vî ocupați copilărește, până și în prim-articol de ziare de „calibrul europeanesc” de „incă păținații” din „Bécs”. Căpăținoși mai sunteți!

Krüger și moartea soției sale. Din Amsterdam se telegrafează, că bătrânul președinte Krüger primind știrea despre moartea soției sale, fu năpădit de lacrimi și zicea: „O draga mea Sanna, s'ermană Sanna! Ai fost un suflet nemărginit de bun. Numai odată ne-am mîniat puțintel, la 6 luni după cununie”. Bătrânul președinte a rugat apoi pe cel din giurul lui să-l lase singur. El ingenunchi și se rugă timp îndelungat. Luă apoi biblia și se cufundă în citirea sf. scripturii până când oboseala îi aduse somnul recreator.

Înțelegând că totul e sfîrșit își trase sabia și scoase revolverul și se pregăti să-și plătească scump viața.

De șase ori și-a descărcat arma și patru Zuluși sunt la picioarele sale.

În jurul lui zagaie plouă.

Nemișcat, cu capul gol, lupta numai cu sabia, parănd loviturile care îi vin din partea stîngă. În curînd brațul său a fost deșirat și redus în bucăți.

Cu toate aceste Prințul rămâne în picioare.

O zagaie, pornită din depărtare îi isbește ochiul stîng; o alta îi sfîrîmă falca. De data asta prințul nu poate să-și oprească un strigăt de durere. Cu toate acestea prințul luptă înainte. Se ridică pe un genunchi și cu brațul rămas liber continuă a da lovituri.

Cu figura tumefiată, însângerată, cu brațul în bucăți, avînd 17 lovituri, toate primite pe la spate, prințul imperial este încă în picioare!...

Cu toate acestea mîna, în mod inconștient lăsă să-i cadă arma, capul îi cade pe piept, buzele îi murmură ușor:

... Mamă... Dumnezeu meu... Frața Zuluși se reped cu strigăte la cadavru lui.

Hymen. Dumitru A. Mosora și Maria Turdășan, anunță celebrarea cununiei lor pe Duminecă 15/28 Iulie 1901, la 4 oare p. m. în biserica mare din Săliște. Felicitările noastre!

† Mitropolitul Clement al Bulgariei, care dela căderea lui Stambulov a avut o mare influență în politica Bulgariei, a murit. El a fost conducătorul delegațiunii bulgărești la Petersburg, câștigînd împăcarea Rusiei cu Bulgaria, prin botezarea principelui Boris în legea ortodoxă. A fost totodată un distins publicist bulgar.

Conte și servitor. De curînd a murit la Berlin mult cunoscutul conte Dalles. Defunctul era un gentilom decăzut; avea o mică rentă și locuia într'o mică odaie la etajul al patrulea al unei case din Invalidenstrasse. Locuia cu el un singur servitor anume Iopf, care îi făcea natural toată gospodăria. Cu toate astea, vecinii, cari vedeau în fiecare zi pe servitorul Iopf ducîndu-se să ia dimineața cafeaua stăpînului său dela cafeneaua din apropiere, ear dejunul și cina dintr'un restaurant vecin, observară că servitorul Iopf semăna foarte mult cu contele Dalles. În cele din urmă se află că servitorul și contele erau una și aceeași persoană. Contele, părăndu-i-se prea ridicul să n'aibă un servitor necesar rangului său, și cum n'avea bani, se gândi să facă tot el și pe servitorul. Astfel, când trebuia să represasinte pe servitorul, se îmbrăca într'o livree frumoasă cu nasturi aurii și pe cari se afla coroana de conte, și când trebuia să fie în rolul său, se îmbrăca în redingotă, cu ghețe de jlac, cu joben și cu mînuși „gris perle”.

Prinzurile soacrelor. Un curios proces se va desfășura în curînd înaintea tribunalului din New-York. D-na Rachel Eager a dat în judecată, cerînd 250 dolari, pentru cheltuiala ce a avut cu prinzurile date lui Filip Senior, care era să-și devie ginere, în timpul când venea să facă dragoste cu fiica sa. Nu se știe ce rezultat va avea acest proces unic în felul său.

Mister regal. „World” din New York publică un articol senzațional, anunțînd moartea unei persoane cunoscute sub numele de d-na Kent, și care n'ar fi alta de cât fiica mai mare a prințului consort al Angliei și a reginei Victoria. D-na Kent, care locuia la New-York de 14 ani, s'a născut la 21 Noembrie 1840. Aceasta e tot mai data nașterii împărătesei Frederice a Germaniei și „World” afirmă că s'a făcut o substituție și că princesa Victoria, viitoarea împărăteasă a Germaniei, a luat locul d-nei Kent. Ziarul din New York își urmează ancheta asupra nașterii misterioase și romantice a d-nei Kent, care a trăit mulți ani la Paris, unde ea primea regulat o pensie ce-i era plătită de către un clergyman, reverendul Edward Bouverie, din Colleshill, în numele familiei regale. La moartea reverendului, aceeași pensie îi a fost plătită de către John Brewce, vizitiul reginei Victoria. D-na Kent scrisese un volum asupra nașterii sale, volum a cărui publicare a fost oprită în Anglia și Germania.

Zarzaraturile (legumile) și sănătatea. Spanacul are foarte mult fier și e foarte bun pentru tineri și pentru cei lipsiți de sânge; lucrează bine asupra nervilor. Tot așa păpădia verde ca salată. Felina lucrează asupra nervilor, lecuiește reumatismul și durerile nervoase. Pătîlgelele roșii sunt bune pentru ficat și au multă pucioasă, care e de lipsă pentru nervi. Morcovii și păstărnacii fac poftă de mîncare. Salata și crastaveții răcoresc. Ceapa e bună pentru stomacurile lenese. Ustoriul și măslinile ajută circulația, sporește sucurile stomacului. Hreanul ajută mistuirea. Ridichea face poftă de mîncare.

ULTIME ȘTIRI.

Londra 26 Iulie. După-cum află „Daily Express” din Amsterdam, președintele Krüger va pleca la Haga, cu suita sa, să se înțeleagă acolo cu amicii săi asupra oare-cărora propuneri de pace. Ziarul amintit crede a fi bine informat, susținînd că împăratul Germaniei e aplicat să-și ofere serviciile părților ce se războiesc. Eventual, ar fi ca Krüger să facă guvernului englez propunerile pentru pace.

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
Red. respons. Ioan Russu Șirianu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 33—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a. ;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum : asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 a-1.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4 1/2 și 5%

pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 453 12—

Szűcs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dă numai dacă la întrebările ce se fac se adună și marcă poștală.

239—1901

végrh. szám.

Arverési hirdetés.

Alulirt bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lippai kir. járásbírótság 1901. évi V. 42 és V. 181 számú végzése következtében Dr. Morariu Valér m.-radnai ügyvéd által képviselt „Lipovana“ tak. és hit. intézet javára, Bocu Elena és trsa ellen 100 és 800 kor. s jár. erejéig 1901. évi február 22-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 808 kor. 50 fillére becsült szobabeli butorok, könyvek, ruhák stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a lippai kir. járásbírótság 1901. évi V. 42 és 181/1 számú végzése folytán 100 kor. és 800 kor. tőkekövetelés, ennek járuléka erejéig Lippán alperes lakásán leendő eszközlésére 1901. évi július hó 30-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Lippán, 1901. évi július hó 9. napján.

Paska Emil, kir. bírósági kiküldött.

621 1—1

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipototecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 —21

Direcțiunea.

„Mureșanul“

institut de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipototecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 —21

Direcțiunea.

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coștii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșturile și ciupiturile de vârsat (bubat), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, ca roza le face pielea tânără și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încreșturile, ciupiturile de bubat și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vîrețului.

Se poate și ziua întrebuința.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 46—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România :

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogeriile ; Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albaș hary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta o și următoarea listă :

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.